

Hvad er kastesystemet?

Kastesystemet som det kendes fra landene i Sydasiens hænger sammen med hinduismens sociale lagdeling med opdeling af fire hovedkaster eller varnas:

1. Brahmin - præstekasten
2. Kshatriya - krigerkasten
3. Vaishya - bonde og handelskasten
4. Sudra - tjenerkasten

De fire kaster er rangordnet og der er knyttet forskellige privilegier og pligter til dem, ligesom de besidder forskellige grader af renhed og urenhed. Udenfor de fire varnaer findes de kasteløse, eller dalitterne, som de selv foretrækker at blive kaldt. Ordet dalit betyder 'undertrykt'. Dalitterne betragtes som urørlige (untouchables), og skal leve adskilt fra de øvrige kaster, fordi de betragtes som forurenende, og er henvist til det mest beskidte og nedværdigende arbejde. Man fødes ind i en kaste og mobilitet er ikke mulig. Indenfor hver varna eksisterer en række jati, som definerer hvilket erhverv man udfører og hvilken grad af rituel renhed/urenhed man tillægges. Ægteskab finder som oftest kun sted mellem folk fra samme jati, som er en lukket social gruppe, som har fælles erhverv og fælles ritualer. Dalitter er ligeledes opdelt i jati'er med forskellig status og erhverv. Kastesystemet er beskrevet i tekster så langt tilbage som 1000 år før vor tidsregning, og systemet gennemsyrrer samfundet i de berørte lande.

Indiens forfatning forbyder urørlighedspraksis og diskrimination på basis af kaste, men dette til trods lever begge dele i bedste velgående i dag. En helt tilsvarende praksis findes i Nepal, og i både Bangladesh og Pakistan lever dalit mindretal under rystende forhold, typisk beskæftiget med de traditionelle 'urene' erhverv som omfatter håndtering af lig og rensning af latriner. Deciderede slavelignende vilkår som arbejdere i landbruget er ikke usædvanligt for dalitter, specielt i Indien, Bangladesh og Pakistan. Dalitter som konverterer til andre religioner som kristendom eller islam, betragtes fortsat som urørlige og bliver stort set udsat for den samme diskrimination fra det omgivende samfund. Om end i mindre grad end i hindusamfundet, eksisterer diskriminationen også indenfor kristne og muslimske samfund, hvor der er mange eksempler på at dalitter behandles som andenrangs sognebørn.

Dalitter nægtes systematisk deres basale menneskerettigheder og er udsat for voldelige overgreb, mord, tvangsarbejde og daglig diskrimination. Diskriminationen omfatter bl.a. segregering i boligområder (dalitter må ikke bo i højkaste landsbyer), de nægtes adgang til offentlige steder som f.eks. templer, te-huse og restauranter, og til offentlige ressourcer som vandposter. De sociale og økonomiske indikatorer for dalitter taler deres eget tydelige sprog. Dalitter er i helt bunden med hensyn til uddannelse, indkomst, sundhed og deltagelse i det politiske liv. I Nepal var dalitterne indtil for nylig f.eks. slet ikke repræsenteret i det politiske liv eller i retsvæsenet, og der er meget få i den statslige administration (trods det at de udgør 20 % af befolkningen). På trods af konstitutionelle forordninger og særlig lovgivning til afskaffelse af kastediskrimination i Indien

vedbliver kastediskrimination således at være omfattende og systematisk, samt omfattet af en næsten total straffrihed.

På verdensplan

Mindst 260 millioner mennesker i verden lever dagligt med kastediskrimination som et livsvilkår. I internationale sammenhænge bruges betegnelsen 'diskrimination på baggrund af arbejde og herkomst' til at beskrive kastediskrimination og tilsvarende former for marginalisering og udstødelse af bestemte grupper. Udover landene i Sydasiens, findes et tilsvarende problem i Japan, hvor ca. 3,5 millioner mennesker tilhører det såkaldte buraku folk. Der er ikke tale om en etnisk gruppe, men om en kaste-lignende minoritet, der er efterkommere efter udstødte grupper under Japans feudaltid. Buraku folket var dengang henvist til at udføre de 'urene' erhverv, som garvning og andet arbejde med læder, behandling af døde dyr med videre.

I dag er levevilkårene for buraku folk betydeligt forbedret, men diskriminationen eksisterer fortsat, selv i det moderne Japan. Der findes registre, hvor man kan spore folks familiebaggrund, hvilket bruges til at forhindre ansættelser og blandede ægteskab, ligesom nedladende og diskriminerende sprogbrug om buraku folk er almindeligt som f.eks. grafitti eller på internetsider. I en række afrikanske samfund findes ligeledes grupper, som diskrimineres på baggrund af herkomst. Problemet findes især i Vestafrika, men også andre steder, blandt andet i områder af Kenya, Somalia og Etiopien. Der er store forskelle i gruppernes vilkår i de forskellige lande, men fælles karakteristika er adskillelse fra resten af samfundet, restriktioner på erhverv, stigmatisering og forbud mod blandede ægteskaber. I de fleste tilfælde udgør de berørte grupper en mindre del af befolkningen, med undtagelse af Somalia hvor Midgan folket anslås at udgøre mellem 30 og 40 % af befolkningen. I Yemen kaldes den berørte befolkningsgruppe Al Akhdam, hvilket bogstavelig talt betyder 'tjener'. Al Akhdam betragtes som forurenende og behandles som urørlige. De skal leve adskilt og har kun adgang til bestemte typer arbejde, blandt andet som kloak- og renovationsarbejdere. I nogle geografiske områder er der særlige forskrifter for de fælles huse som alle landsbyens Al Akhdam folk skal bo i, hvilket indebærer at vægge til adskillelse af familierne ikke findes. Kastediskrimination rejser typisk med, når større befolkningsgrupper fra f.eks. Indien bosætter sig i andre lande. Et studie fra Storbritannien har for nylig dokumenteret at kastediskrimination er udbredt i store dele af det indiske og pakistanske miljø.

Kilde: www.dalit.dk (Dalit Solidaritetsnetværket i Danmark)